

FOTO: JEROEN JAZET

Het ándere oog van de coronastorm

Eline van Losser en haar collega's in verpleeghuis De Lunette in Zutphen lopen al wekenlang op de toppen van hun tenen. Bewoners krijgen corona, medewerkers vallen bij bosjes uit. *De Stentor* loopt een dagje mee. „Alle aandacht gaat uit naar de ziekenhuizen, maar kijk eens wat hier gebeurt.” Z 3/4/5

EERSTE HULP BIJ ALLEDAAGSE KWESTIES

'Plan de feestdagen niet te vol als je rouwt' P21

Waarom we met oudjaar oliebollen eten P24

Help de natuur, tel een uurtje planten P26

Elk schaaldier **z'n eigen saus** P27

Achter de schermen bij verpleeghuis De Lunette in Zutphen

Een ambulance bij verpleeghuis De Lunette in Zutphen.

FOTOS JEROEN JAZET

De tranen zitten hoog bij medewerkers van verpleeghuis De Lunette in Zutphen. Al wekenlang lopen ze op de toppen van hun tenen om kwetsbare ouderen met dementie te verzorgen tijdens wéér een uitputtende coronagolf. Verpleegkundigen vallen bij bosjes uit. Wie wel werkt, heeft voortdurend het gevoel tekort te schieten. „Er komt maar geen einde in zicht.”

NIEK MEGENS

‘Dit is een ultieme oefening in onmacht’

08.51 uur

„Je valt met de neus in de boter”, zegt Eline van Losser tegen de verslaggever. De regieverpleegkundige verontschuldigt zich dat ze iets later is voor de afspraak. „Ik moet even wat regelen omdat het niet helemaal soepel loopt met onze invalkrachten. Ik ben zo terug. Wil je hier even wachten?”

Terwijl het grijze ochtendlicht naar binnen schemert, schuiven de bewoners aan bij de ontbijt tafel, waar Nadia zorgt voor gesneden stukjes brood of een bakje pap. De een kijkt stil voor zich uit, de ander prevelt iets in zichzelf. Op de radio klinken kerstliedjes, als die niet overstemd worden door vrijwilliger Joeri, die met de stofzuiger nauwgezet rondgaat. Hij is hier vijf da-

gen per week om te koken voor de bewoners. „Daar zijn we superblij mee”, zegt Nadia, terwijl ze onverstoorbaar verdergaat met haar werk. „Het is altijd superhectisch hier.”

Een bewoonster vertrouwt het niet helemaal. Ze komt vragen wat die vreemde meneer hier doet, waarna ze zich in een comfortabele stoel nestelt met haar babypop. „We proberen het comfortabel voor ze te maken”, zegt Nadia. „Zodat ze de dag een beetje doorkomen.”

Dit is de afdeling Laarpoort, onderdeel van woonzorgcentrum De Lunette in Zutphen, onderdeel van Sensire. Hier wonen kwetsbare ouderen met dementie. Deze afdeling telt zes ‘bungalows’, die elk zes bewoners her-

bergen, zoveel mogelijk in een huiselijke sfeer. Aan deze afdeling is het coronavirus vooralsnog voorbijgegaan, maar de hectiek is er niet minder om. Bewoners begrijpen de maatregelen niet en personeel is er altijd te weinig.

Alle aandacht gaat uit naar de ic's. Kijk eens wat hier gebeurt

Mieke Weikamp, regieverpleegkundige

Dagelijks melden collega's zich af wegens een positieve testuitslag, quarantaine van gezinsleden of simpelweg omdat ze er even helemaal doorheen zitten.

Dan keert Eline terug. „Ik moest even bijspringen met de medicijnronde”, verontschuldigt ze zich voor de tweede keer. „We hadden iemand van het uitzendbureau en een welzijnsmedewerker. Die zijn niet bevoegd om medicijnen te geven. Eigenlijk kan het helemaal niet, twee invallers tegelijkertijd.” Door de chaotische start van de dag, mist ze de briefing van 09.15 uur met de andere afdelingen binnen De Lunette. „Dat komt vaker voor.”

LEES VERDER OP PAGINA 4

'Van de 24 bewoners zijn er 16 besmet. En hoe is het bij jullie?'

VERVOLG VAN PAGINA 3

09.42 uur

Ze gaat voor naar de afdeling Berkelpoort, één etage hoger. Hier heerst wel corona. Vijf van de zes bungalows zijn geïsoleerd omdat meerdere bewoners het virus onder de leden hebben. De activiteitenruimte die we passeren, oogt leeg en verlaten. „Dat ligt allemaal stil. Collega's die hier werkten, springen nu bij in de zorg. Triest, want we willen onze bewoners juist kwaliteit van leven bieden.”

Bij de zorgpost van de afdeling Berkelpoort – een soort regiekamer – wacht Jolanda Siebring haar op. Zij is teamcoördinator en puzzelt dagelijks met de roosters. „Haast niet te doen”, zegt ze. „Ik ben al anderhalf jaar bezig met het opvullen van gaten.”

Dat vacatures niet zijn ingevuld, is bij de meeste verpleeghuizen al langer een probleem. „Daar is corona bijgekomen”, zegt Jolanda. Samen met haar collega-regieverpleegkundige Mieke Weikamp houdt ze de Berkelpoort vanuit de zorgpost in personele zin draaiende. Computerschermen met roosters staan voortdurend open. „Als een collega belt met een positieve zelftest, weet ik genoeg. Dat is 99 procent een positieve GGD-test en de collega ben je zeker een week kwijt. Die telefoontjes komen dagelijks binnen.” Van de vijftig collega's zijn er acht niet inzetbaar. „Misschien wel meer.”

Om de ergste nood te ledigen, heeft Sensire onlangs een crisispool opgezet. Elke afdeling binnen de zorginstelling (zeventien locaties plus wijkverpleging) heeft daarvoor één collega vrijgespeeld, die flexibel oproepbaar is. „Als een afdeling coronavrij is, kunnen ze daar iets makkelijker iemand missen die we op een plek inzetten waar wel corona is.” Deze crisispool bestaat naast de flexpool, die normaliter is gevuld met uitzendkrachten en zzp'ers. „Maar dat worden er steeds minder”, weet Jolanda. „Als het over de roosters gaat, kijk ik niet verder dan een dag vooruit.”

Voor vanavond heeft ze een probleem met de late dienst. Die staat nog open omdat een collega positief heeft getest. Dat betekent opnieuw puzzelen met het rooster. Wie kan ze nog inzetten? Het moet een ervaren collega zijn, iemand die de medicijnen mag uitgeven. „Ik heb de vraag uitgezet bij de crisispool.” Het zal haar de komende uren bezighouden. „Als een tikkende bom die steeds harder klinkt naarmate de dag vordert.”

10.04 uur

Tijd om even poolhoogte te nemen op de afdeling. Hoe gaat het met de koortsige mevrouw die nog op de uitslag van haar test wacht? Mieke hijst zich in beschermende kleding – FFP2-mondkap, schort, handschoenen, beschermende bril – een ritueel dat ze iedere keer

moet uitvoeren als ze naar een bewoner gaat in de bungalows die vanwege coronabesmettingen zijn geïsoleerd. Op de afdeling is, afgezien van de uitrusting van medewerkers, niets van corona te merken. Bewoners kijken rustig tv of schuifelen over de gang.

10.30 uur

Eerste kop koffie van de dag. Het moet Mieke van het hart dat er bar weinig aandacht is voor de crisis in de verpleegzorg. „Alle aandacht gaat uit naar de ziekenhuizen en de ic's. Kijk eens wat hier gebeurt. Dat verdient ook wel een podium. Onze bewoners verkeren in de laatste fase van hun leven. Die wil je de aandacht geven die ze nodig hebben. Dat lukt ons niet of niet voldoende. We doen nu een beroep op hun families om ons alsjeblieft te komen helpen. Dat scheelt enorm. Want onze bewoners hebben juist behoefte aan bekende gezichten. Het zijn geen cliënten, het zijn bewoners. Sommigen wonen hier acht jaar. Dat zijn mensen met wie je een band opbouwt. Dit is hun thuis.”

10.51 uur

Een verpleegkundige van de afdeling Berkelpoort belt, Mieke neemt op. Slecht nieuws. „Het schiet nog niet erg op”, klinkt het aan de andere kant van de lijn. Mieke en Jolanda kijken elkaar aan met een blik die het midden houdt tussen teleurstelling en berusting. Deze collega herstelt van een coronabesmetting en staat woensdag voor een late dienst genoteerd, vrijdag voor een vroege. „Woensdag gaat 'm nog niet worden”, klinkt het. „Misschien vrijdag of het weekend?” Jolanda en Mieke hebben er weer een roosterprobleem bij, maar ze denken mee. De collega krijgt een extra dag om bij te tanken. „Je moet oppassen dat je de mensen niet overvraagt”, zei Jolanda eerder deze ochtend.

Voor de deur van de zorgpost wacht

Sommigen wonen hier acht jaar. Dat zijn mensen met wie je een band opbouwt

Mieke Weikamp, regieverpleegkundige

een koerier met een doos vol handige zakjes, waarin je coronaproof telefoons of sleutels kunt opbergen terwijl je werkt. Mieke heeft ze besteld. Om ze te showen aan de collega's van locatie Het Spijk in Eefde gaat ze beeldbellen. Op het scherm verschijnt Rieneke. „We hebben wat voor jullie, kijk wat Mieke om heeft”, klinkt het opgetogen. Er

gaan twee doosjes naar Eefde. „Top”, zegt Rieneke.

De toonhoogte zakt weer als de stand van zaken aan bod komt. „Afgelopen weekend zijn twee bewoners overleden aan corona”, zegt Rieneke. „Van de 24 bewoners zijn er 16 besmet. En hoe is het bij jullie?” Twee afdelingen zijn schoon, somt Eline op. „We wachten nog op één test. Als die positief is, dan heeft Mieke hier echt bingo, dan hebben we in alle huiskamers een besmetting.” Houden ze het in Eefde nog vol, willen de collega's uit Zutphen weten. „Het is wat het is”, zegt Rieneke. „Met z'n allen de schouders eronder. Het is gewoon een pittige tijd.”

Als corona eenmaal binnen de poorten van een afdeling is, dan gaat het virus snel rond. „Onze bewoners lopen over de afdeling”, zegt Mieke. „Die zijn moeilijk van elkaar af te zonderen. Ze zoeken reuring en gezelligheid. Je kunt ze niet uitleggen dat ze op hun kamer moeten blijven.”

11.25 uur

Vanuit de zorgpost ziet Jolanda een collega passeren. Ze loopt niet zo soepel. Gelukkig gaat de blik naar het rooster,

staat zij ingepland voor kerst? Dat blijkt. „Oh, ik hou m'n hart vast. Als dat maar goed blijft gaan. Je krijgt vanzelf voelsprietten voor collega's die gaan uitvallen.”

Voor Mieke heeft ze slecht nieuws. „Weer een collega met een positieve zelftest. Die zou drie nachten werken”, zegt Jolanda. Intussen is de avonddienst voor deze maandag nog niet ingevuld. „Toch hebben we een mooi vak hoor”, zegt Mieke. „Zelfs in deze crisistijd is het fijn als dingen lukken, al kost het veel extra uren. Afgelopen vrijdag heb ik tot kwart over zeven 's avonds doorgewerkt. Maar dan ga je wel met een fijn gevoel het weekend in.”

De verpleegkundige die Jolanda had opgemerkt, staat beneden te huilen. Ze komt zich even later met roodomrande ogen afmelden. „Ik heb zo'n pijn in de rug”, zegt ze. „Alles zit vast. Eigenlijk ging het al niet, maar ik ben toch maar gekomen.”

Moedeloos keert ze huiswaarts.

12.06 uur

Jolanda neemt de middagagenda door. Het ene overleg volgt op het andere. „Dat wordt eten achter het bureau.”

Verpleegkundigen Mieke en Jolanda kijken hoe het met een zieke bewoner gaat. FOTO: JEROEN JAZET

Dan stapt Berkelpoort-collega Greetje de zorgpost binnen met een kerststuk en cadeaubon. Uit het afdelingspotje voor lief en leed, omdat ze op de zorgpost zo hard door bikkelen. Het overvalt haar. „Ik heb tranen in m'n ogen staan”, bekent Jolanda. „Wat ontzettend lief.”

Ondertussen is de late dienst nog niet geregeld. Jolanda begint 'm te knijpen. „Als die dienst niet is geregeld, is de zorg niet gegarandeerd. Iemand zal de pillen moeten langsbrengen.”

12.30 uur

Groepsgesprek met de bedrijfsmaatschappelijk werker via een beeldverbinding. Mieke doet mee vanuit de zorgpost, waar ook collega Sharon is aangeschoven, andere collega's zijn vanuit huis ingelogd. Hoe het ermee gaat, wil ze weten, nu door corona de aandacht veelal naar de zieke bewoners gaat, ten koste van de anderen. „Ik kom weleens in tranen thuis”, zegt Lotte. „Ik wil onze bewoners meer geven dan ik ze kan geven. Ze krijgen niet de aandacht die ze verdienen. Daar heb ik last van. Als je bij ze bent, zijn ze zo rustig. Het doet pijn om ze achter te laten. Die

mensen hebben echt een plekje in mijn hart.”

Ze voelt zich opgelaten als er een nieuwe bewoner bij komt in coronatijd. „Dan kom ik binnen met zo'n pak aan, als een marsmanneltje. Dan laat ik de bewoner maar een foto op m'n telefoon zien. 'Kijk, dit ben ik.' Je probeert het allemaal een beetje menselijk te maken.” Instemming in de groep: „Je hebt het mooi opgelost”, zegt Mieke.

Dan breekt Natasja, ingelogd vanuit huis, in tranen uit. Ze heeft een positieve zelftest gedaan en is behoorlijk zenuwachtig over wat corona haar gaat brengen. „Sorry, ik ben heel emotioneel nu. Ik ben bang om benauwd te worden. Vandaag gaat het goed, maar hoe gaat het morgen?”

Natasja werkt sinds februari in de zorg en combineert haar werk met een opleiding. „Ik krijg het niet voor elkaar nog iets voor school te doen na een zware werkdag. Ik zit er behoorlijk doorheen. Het valt mij zo zwaar dat we in deze tijd geen afscheid kunnen nemen van bewoners die zijn overleden. Voor mij is dat heel belangrijk.”

Nu houdt niemand het meer droog. „Fijn dat je dit met ons wilde delen”, zegt de bedrijfsmaatschappelijk wer-

ker. Jannet beurt haar op: „Het wordt vanzelf weer half vier. Elke dag weer.” Toch bekent ook zij: „Ik doe niets meer als ik thuis ben. Zo moe. Verder trek ik het wel, al heb ik steeds het gevoel dat ik tekortschiet.”

Als Sharon vanuit de zorgpost haar verhaal doet, zitten de tranen weer hoog. „De mensen hier zijn soms zo eenzaam. Dan doe je alles wat je maar

Ik doe niets meer als ik thuis ben. Zo moe

Mieke Weikamp,
verpleeghuis De Lunette

kunt en aan het einde van een dienst ben je helemaal leeg. Soms weet je niet hoe je alles moet verwerken.”

De bedrijfsmaatschappelijk werker hoort de verhalen geduldig aan. „Dit doet een beroep op jullie emotionele grenzen. Jullie maken schrijnende situaties mee. Je voelt je onmachtig en dat maakt je intens verdrietig. Jullie willen de mensen meer geven, maar

daar is de tijd niet voor. Wat jullie doen is een ultieme oefening in onmacht.”

Lotte knikt instemmend, vanachter haar scherm. „Ik ben heel erg van het aanraken. Het is soms zo moeilijk om afstand te bewaren. Dan geef ik die knuffel toch.”

De bedrijfsmaatschappelijk werker ziet leed en onmacht. Maar er is ook teamspirit, merkt ze op. „Het is goed om dat te beseffen. Ik zie krachtige vrouwen die in een gekke tijd veel moeten dragen. Het helpt om dat naar elkaar toe uit te spreken. Dat geeft een boost.”

14.00 uur

„Dat kwam allemaal wel even binnen”, zegt Mieke voordat ze gaat bellen met de dienstdoende arts, met wie ze alle coronagevallen op de afdeling doorneemt. Ze maakt zich zorgen om een vrouw die hard achteruitgaat, terwijl haar zoon op het punt staat vader te worden. „Een lastige gezinssituatie.”

14.43 uur

Nog steeds is er niemand voor de avonddienst. Jolanda broedt op een plan B. Ze heeft iemand voor de verzorgende taken gevonden, maar die collega mag geen medicatie toedienen. „Misschien vragen we iemand van een andere afdeling.”

15.40 uur

Mieke begint aan haar verlate lunch, vanachter het bureau. „Het lijkt al bijna normaal”, verzucht ze. „Maar dat is het natuurlijk niet. En er komt maar geen einde in zicht. Dat maakt het zo zwaar. Als we nu zouden weten dat de ellende tot 1 maart zou duren, voor mijn part tot 1 april, dan werk je daar naar toe.” Jolanda: „Je probeert er steeds te zijn voor je collega's, maar dat lukt ook niet altijd.” Mieke: „Die telefoonzakjes hebben we nog niet eens uitgepakt en rondgebracht.”

Voor de late dienst is inmiddels plan C bedacht. Mieke gaat overwerken en doet zelf de medicatieronde van vijf uur. „Niet ideaal, maar we hebben geen keuze.” Ondertussen dringt zich een nieuw probleem op bij Jolanda: de dagdienst van woensdag. „Zo gaat het steeds.”

Dan tovert Mieke met een grote glimlach haar smartphone tevoorschijn. „Kijk, dit maakt mijn dag toch nog goed.” Ze laat een liefdevolle foto zien van een echtpaar bij de kerstboom beneden in de hal. Eén van de twee is bewoner. „Dat ze mij dit als kerstwens sturen via WhatsApp. Daar doe je het voor.”